

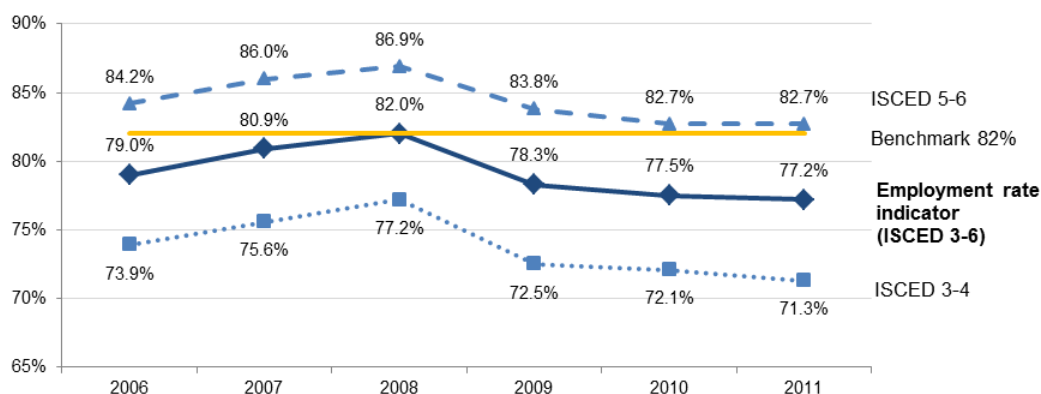
Andragoškega centra Slovenije

55. Evropski kazalniki: Usklajevanje učinkov izobraževanja s potrebami trga dela

1. Zaposljivost diplomantov

Leta 2012 je Svet Evropske unije oblikoval novo ciljno vrednost, ki zadeva vlogo izobraževanja in usposabljanja pri povečevanju zaposljivosti. Kazalnik, s katerim merijo doseganje te ciljne vrednosti, zadeva mlade, stare 20–34 let, ki so v manj kot treh letih glede na referenčno leto zaključili formalno izobraževanje na ravneh ISCED 3–6 in so zaposleni. Ciljna vrednost zaposljivosti te ciljne skupine do leta 2020 je 82 %. Iz spodnje slike je razvidno, da je na ravni celotne EU 27 v letu 2011 populacija 20–34 let starih, ki so zaključili izobraževanje v zadnjih treh letih, znašala 11,3 milijonov; zaposlenih jih je bilo 77,2 %.

Slika 1: Stopnja zaposlenosti mladih, starih 20–34 let, ki so izobraževanje zaključili v manj kot treh letih glede na referenčno leto, po stopnji izobrazbe in po letih

Vir: Eurostat, Anкета o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 51).

Videti je, da je stopnja zaposlenosti obravnavane ciljne skupine do leta 2008 naraščala, po tem (sočasno s pojavom recesije) pa začela upadati. Medtem ko je za celotno populacijo delovno aktivnih (starih 20–64 let) upad znašal 1,7 odstotne točke, velja za ciljno skupino 20–34 let starih upad v višini 4,8 odstotnih točk, kar pomeni, da je kriza mlade prizadela v bistveno večji meri.

Pokaže se tudi vpliv dosežene izobrazbe na stopnjo zaposlenosti, saj kljub temu, da je do upada prišlo v obeh skupinah (ISCED 3–4 ter ISCED 5–6), gre pri prvi skupini za zmanjšanje v višini 5,9 odstotnih točk, pri drugi pa le za 4,2 odstotne točke. Druga skupina, višje izobražena, ohranja stopnjo zaposljivosti v zadnjih dveh letih na isti ravni (82,7 %), medtem ko se pri nižje izobraženi skupini še naprej zmanjšuje. Razlike med državami so precejšnje. Nekatere že od leta 2006 dosegajo dobre rezultate (npr. Nizozemska, Malta, Luksemburg in Avstrija), po drugi strani pa sta na primer Italija in Grčija že tradicionalno na drugem koncu lestvice.

Za Slovenijo velja, da je stopnja zaposlenosti obravnavane ciljne skupine upadala takole:

Tabela 1: Stopnja zaposlenosti mladih, starih 20–34 let, v Sloveniji po doseženi izobrazbi in po letih ter upad v obdobju 2006–2011, 2008–2011 in 2010–2011 (v % oziroma odstotnih točkah)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006–2011	2008–2011	2010–2011
ISCED 3–6:	80,8	81,6	83,4	82,3	80,7	76,0	- 4,8	- 7,4	- 4,7
ISCED 3–4:	77,4	78,0	79,8	73,3	75,1	68,7	- 8,7	- 11,1	- 6,4
ISCED 5–6:	84,5	84,9	86,7	88,7	84,3	80,3	- 4,2	- 6,4	- 4,0

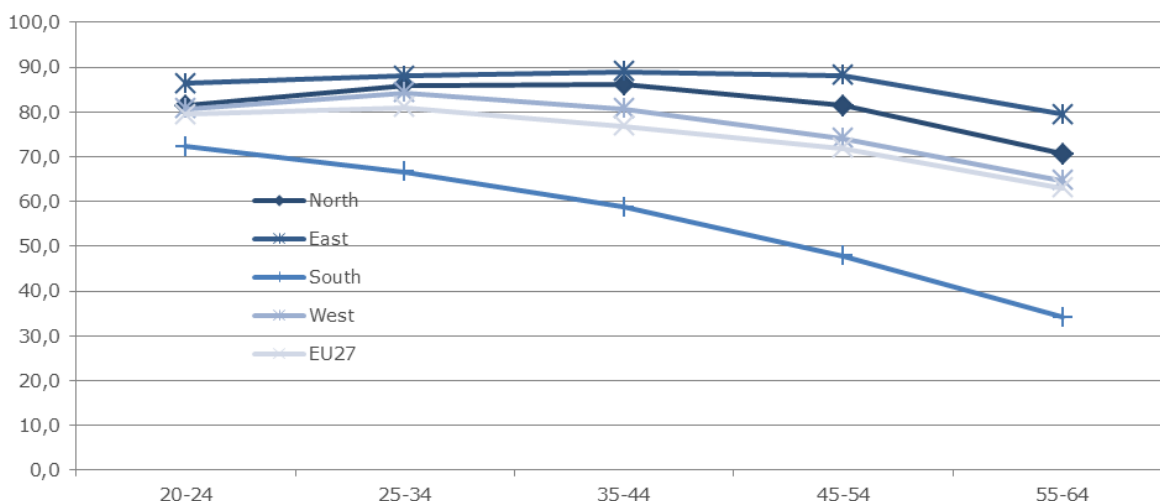
Upad stopnje zaposlenosti za celotno ciljno skupino mladih v obdobju 2010–2011 v višini 4,7 odstotne točke je celo med sedmimi najbolj zaskrbljujocimi v Evropski uniji.

Evropska komisija je preučila tudi druge dejavnike, poleg dosežene stopnje izobrazbe, ki vplivajo na zaposljivost – tako na ravni posameznika kot tudi na institucionalni oziroma kontekstualni ravni. Več o tem lahko preberete v [Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012](#) v poglavju 9.

2. Izobrazbena sestava odraslih

Dokazilo o doseženi stopnji izobrazbe je najbolj viden rezultat izobraževalnega sistema. Minimalna stopnja, prepoznana kot pogoj za uspešno vključitev na trg dela, je srednješolska ('upper-secondary') izobrazba, kar potrjujejo tudi podatki v Tabeli 2, zadnja skupina stolpcev. Iz tega razloga je v strategiji [Izobraževanje in usposabljanje 2020](#) ena od ciljnih vrednosti namenjena zmanjševanju deleža mladih, ki te stopnje niso dosegli, a so opustili šolanje (glej informacijo [InfO-mozaika štev. 54/2012](#)). Do leta 2010 pa je bila v veljavi tudi ciljna vrednost, in sicer naj bi vsaj 85 % mladih, starih 20–24 let, doseglo to raven izobrazbe.

Slika 2: Odrasli, ki so dosegli vsaj srednješolsko izobrazbo, po starostnih razredih in skupinah držav članic EU 27 (v %)

Vir: Eurostat, Anкета o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012](#), str. 51).

Legenda: North/Sever: DK,FI,SE; East/Vzhod: BG, CZ, EE, LT, LV, HU, PL, RO, SI, SK; South/Jug: EL, ES, IT, CY, MT, PT; West/Zahod: BE, DE, EI, FR, LU, NL, AT, UK.

V večini držav je zaradi naraščajočega povpraševanja po visoko izobraženi delovni sili stopnja izobraženosti prebivalstva stalno naraščala. V starejši starostni skupini je delež manj izobraženih večji, pri mlajših pa vse manjši. Najvišje stopnje izobrazbe imajo vzhodnoevropske države, sledita skupini severno- in zahodnoevropskih držav. Za zadnji dve skupini držav je značilna dolgo trajanje izobraževanja, saj imajo najvišji delež prebivalstva z doseženo srednješolsko izobrazbo šele v starostni skupini 25–34 let. Zaključena srednješolska izobrazba je že dolgo standard v vzhodnoevropskih državah, medtem ko južnoevropske države beležijo najopaznejše izboljšanje izobrazbene strukture.

Tabela 2: Dosežena izobrazba prebivalstva

	Prebivalstvo z najmanj srednješolsko izobrazbo (%)			Ženske z najmanj srednješolsko izobrazbo (%)		Stopnja brezposelnosti 25–64 let starih po doseženi izobrazbi (%)		
	20-24 let			25-34 let	55-64 let	nižja srednješolska in manj	višja srednješolska	visokošolska
	2006	2010	2011	2011	2011			
EU 27 countries	77.9	79	79.5	82.8	58.7	14.8	7.6	5
Belgium	82.4	82.5	81.6	83.3	53.4	12.1b	5.7b	3.4b
Bulgaria	80.5i	84.4	85.5	80.5	73.2	25.5	9	4.7
Czech Republic	91.8	91.9	91.7	93.8	80.4	21.6	5.7	2.6
Denmark	77.4	68.6	70	83.7	64.7	8.9	6	5
Germany	71.9	74.4	75.8	86.5	78.9	13.9	5.8	2.4
Estonia	82	83.2	82.6	90.3	87.9	26.4	11.9	7.9
Ireland	85.8	86.5	86.9	87.6	54.7	21.7	15	7.1
Greece	81	83.4	83.6	82.1	42.7	17	17.7	12.8
Spain	61.6	61.2	61.7	70.2	29.7	26.4	19.3	11.7
France	83.3	83.2	83.8	84.6	53.6	12.9	7.4	4.9
Italy	75.5	76.3	76.9	74.8	37.6	9.4	6	5.2
Cyprus	83.7	86.3	87.7	87.5	47.7	7.5	6.8	5.8
Latvia	81	79.9	80.4	89	88.1	25.8	16	6.4
Lithuania	88.2	86.9	86.9	92.1	88.8	37.3	17.7	5.6
Luxembourg	69.3	73.4	73.3	84.1	64.2	6.1u	3.7	3.5
Hungary	82.9	84	83.3	87.5	69.2	23.1	9.6	3.9
Malta	51.1	53.3	59.2	48.7	11.1	7.4	:	:
Netherlands	74.7	77.6b	78.2	84.1	52.9	5.4	3.8	2.8
Austria	85.8	85.6	85.4	86.7	63.2	7.1	3.2	2.3
Poland	91.7	91.1	90	95.4	78.3	16.9	8.7	4.5
Portugal	49.6	58.7	64.4	61.7	17	13.3b	10.9b	8b
Romania	77.2	78.2	79.6	75.2	51.4	6.9	6.4	3.8
Slovenia	89.4	89.1	90.1	96.9	65.6	12.7	8.2	4.7
Slovakia	91.5	93.2	93.3	94.3	79	39.2	11.5	5.2
Finland	84.7	84.2	85.4	92.9	73	11.3	6.9	4
Sweden	84.9p	85.9p	88.7p	88.9p	69.1p	11	4.6	3.9
United Kingdom	78.8	80.4	80.1	83.5	61.3	10.4b	6.1b	3.7b
Croatia	94.6	95.7	95.6	90.7	59.2	15.8	11.6	8u
Iceland	49.3	53.4	56.9	78.6	52	7.3	5.4	4.5
MK*	75.8	82.8	85.3	69.8	44.4	36	28.7	19.5
Turkey	46	51.1	52.6	35.6	9.4	7.4	8	6.8
Norway	68.6b	71.1	71.2	85.3	78.9	5.2	2.2	1.6

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 51).

Legenda: p = začasni podatek; b = prekinitev časovnih vrst; : = manjkajoči podatek.

3. Pričakovane potrebe po usposobljenosti prebivalstva

Čeprav se dosežena stopnja izobrazbe v Evropi še naprej zvišuje, se bodo morale pridobljene veščine ujemati s potrebami stalno spreminjajočega se trga dela. Napovedovanje teh potreb je ključnega pomena za uresničevanje [Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta](#) (COM(2010) 682 final). CEDEFOP, Evropski center za razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja, že od leta 2008 napoveduje spremembe v ponudbi in povpraševanju po znanjih in spretnostih v Evropi do leta 2020. Pričakovati je bistveno povečanje povpraševanja za delovna mesta, ki terjajo visoko raven znanja in spretnosti (od 29 % v 2010 na 35 % v 2020). Delovna mesta, ki terjajo srednjo raven usposobljenosti, bodo ostala na 50 odstotnem deležu, medtem ko bo upadel delež tistih, ki zahtevajo nižje kvalifikacije (od 20 % v 2010 na 15 % v 2020).

V Tabeli 3 so prikazani trendi v ponudbi in povpraševanju po državah in stopnjah kvalifikacij; neposredno so te informacije na voljo na CEDEFOP-ovi strani: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>). Iz prikaza je razvidno, da se tudi pri nas izrazito povečujeta tako povpraševanje kot ponudba za visoko raven kvalifikacij in zmanjšujeta za nizko raven, medtem ko za srednjo raven situacija ostaja relativno stabilna.

Tabela 3: Spreminjanje ponudbe in povpraševanja po kvalifikacijah glede na njihovo raven

	Povpraševanje po kvalifikacijah						Ponudba kvalifikacij					
	Visoke		Srednje		Nizke		Visoke		Srednje		Nizke	
	Sprememba (%)		Sprememba (%)		Sprememba (%)		Sprememba (%)		Sprememba (%)		Sprememba (%)	
	2000-2010	2010-2020	2000-2010	2010-2020	2000-2010	2010-2020	2000-2010	2010-2020	2000-2010	2010-2020	2000-2010	2010-2020
EU27	31.5	19.7	9.4	4.8	-21.0	-20.1	44.3	26.5	8.0	1.8	-17.3	-28.9
Belgium	28.4	16.3	21.4	13.5	-28.3	-19.4	31.5	19.7	25.1	11.5	-25.2	-31.7
Bulgaria	20.8	10.0	25.3	3.1	-26.8	-24.0	19.2	8.2	3.7	-0.9	-31.5	-34.9
Czech Republic	38.6	30.3	2.3	-3.0	-34.9	-15.1	47.6	46.2	0.9	-6.3	-40.2	-47.5
Denmark	23.9	13.0	-22.5	-14.9	33.3	20.8	38.7	20.7	-18.6	-13.3	7.6	4.0
Germany	10.3	0.4	5.9	0.4	-14.6	-6.5	16.4	9.0	7.8	-2.5	-15.5	-18.1
Estonia	21.4	5.6	-11.1	6.1	-19.2	17.5	37.1	12.4	-0.9	-6.9	-31.2	-24.0
Ireland	67.7	16.8	5.9	13.2	-33.1	-30.2	86.2	13.8	20.3	5.2	-23.2	-33.8
Greece	47.1	22.0	15.2	15.9	-13.4	-24.4	51.1	24.6	12.7	11.3	-16.0	-26.7
Spain	50.0	26.2	51.5	32.2	-17.6	-32.2	66.9	23.1	69.4	30.1	-3.9	-39.3
France	31.1	32.3	3.9	2.2	-20.2	-16.9	45.7	29.3	10.4	3.5	-18.4	-20.4
Italy	44.0	21.6	22.8	13.1	-16.1	-18.2	56.5	34.5	19.5	13.2	-18.4	-25.5
Cyprus	63.3	33.3	28.0	13.9	-13.1	-18.3	75.3	30.8	38.7	17.5	-10.1	-26.5
Latvia	27.0	23.7	-9.1	-6.4	-12.6	36.0	46.9	29.0	0.0	-11.7	-30.6	-27.6
Lithuania	-10.7	-9.0	14.7	17.2	-47.2	4.9	5.0	3.0	12.0	-0.2	-61.0	-40.7
Luxembourg	88.7	29.9	36.9	16.4	0.0	-30.7	107.1	34.5	18.8	18.9	-22.2	-38.8
Hungary	37.2	25.9	-8.5	-2.2	-38.7	-13.2	50.2	38.6	0.1	-6.5	-30.9	-49.0
Malta	81.8	22.5	44.0	36.1	-11.0	-20.2	95.7	37.8	46.4	31.7	-13.0	-37.9
Netherlands	45.7	26.1	-2.2	-1.8	-13.3	-11.1	52.1	34.6	0.9	-0.1	-16.2	-30.1
Austria	43.7	31.1	4.5	-1.7	-5.7	-9.4	62.2	51.2	5.4	-6.9	-10.7	-22.9
Poland	54.8	26.7	9.5	-13.7	-12.5	-3.6	39.4	45.5	-5.9	-15.1	-19.2	-32.5
Portugal	63.1	18.2	38.8	40.3	-18.3	-14.9	71.7	24.0	49.8	26.4	-11.7	-15.6
Romania	13.8	27.1	-1.7	0.8	-46.5	-17.2	359.6	71.4	-26.6	-17.8	-0.3	-22.9
Slovakia	48.7	39.2	2.9	-1.5	-44.6	-14.8	66.3	28.5	3.4	-6.7	-23.4	-29.4
Slovenia	56.4	25.5	0.2	-5.7	-29.7	-15.6	66.6	40.5	0.4	-3.8	-36.7	-41.6
Finland	32.3	11.4	9.2	4.2	-32.4	-20.1	36.2	26.4	2.6	-9.9	-43.0	-45.5
Sweden	18.9	9.0	0.4	5.6	-5.0	4.0	39.3	28.8	7.3	-2.4	-6.7	-25.9
United Kingdom	30.6	19.4	16.6	15.7	-30.7	-44.4	40.2	20.4	19.7	13.0	-29.6	-43.6

Vir: CEDEFOP-ova napoved trendov v ponudbi in povpraševanju po kvalifikacijah, 2012 (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 57 oziroma <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>).

Kljub napovedanemu vzporednemu povečevanju povpraševanja kot tudi ponudbe po kvalifikacijah pa ni mogoče povsem preprečiti njenega morebitnega neujemanja oziroma t.i. 'skills mismatch', še zlasti pojava prekvalificiranosti. Več o tej problematiki je objavljenega v CEDEFOP-ovi publikaciji [The Skill Matching Challenge](#). Eno od ključnih spoznanj je tudi to, da bo treba v prihodnje zasnovati ustrežnejši način usklajevanja ponudbe in povpraševanja, tako da ne bodo upoštevane le formalno pridobljene kvalifikacije, temveč tudi neformalno pridobljene veščine in zmožnosti.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes (Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate)
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_en.pdf
- Education and Training Monitor 2012 (Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012)
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw373_en.pdf
- Rethinking Education – Country analysis
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw377_en.pdf
- CEDEFOP Skills Forecast <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>
- Agenda for New Skills and New Jobs (Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta), COM(2010) 682 final <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:sl:PDF>
- The Skill Matching Challenge: Analysing Skills Mismatch & Policy Implications, 2010.
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3056_en.pdf
- Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) (2009/C 119/02) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>);
- Sklepi Sveta z dne 25. maja 2007 o skladnem okviru kazalnikov in meril za spremljanje napredka pri doseganju lizbonskih ciljev v izobraževanju in usposabljanju
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:311:0013:0015:SL:PDF>